

OSUUSPANKIN HYVÄ HALLINNOINTI

Tausta

Läpinäkyvyys, luotettavuus ja tiedonkulun varmistaminen ovat hyvän hallinnoinnin kulmakiviä. Luottolaitoksilla tulee olla sen erityispiirteet huomioiden kattavat ja oikeasuhteiset hallinto- ja ohjausjärjestelmät. Valta- ja vastuusuhteiden luottolaitoksen eri toimielimien välillä on oltava selkeät.

Luottolaitostoiminta edellyttää toimilupaa. Toiminnan yhtenä keskeisenä edellytyksenä on, että luottolaitoksella on luotettava, tehtävänsä sopiva ja ammattitaitoinen johto. Lisäksi luottolaitoksella on oltava tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto, riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Hyvässä hallinnoinnissa on kysymys yrityksen sisäisten toimintatapojen sääntelystä. Hyvä hallinnointi rakentuu pääosin itsesääntelyn varaan, vaikka sen peruseriaatteet löytyvätkin lainsäädännöstä.

Osuuskuntana osuuspankin perustehtävä on tuottaa etuja ja palveluja omistaja-asiakkailleen. Keskeistä osuuspankin hyvässä hallinnoinnissa on omistaja-asiakkaiden etu osuuspankin toiminnan jatkuvuus ja vakaus turvaten.

Osuuspankin hyvän hallinnoinnin suosituksissa otetaan huomioon suositus listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä siltä osin kuin se osuuskuntamuotoisten osuuspankkien erityispiirteet huomioiden on perusteltua.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto on vahvistanut nämä suositukset 7.4.2016.

Osuuspankin jäsenen oikeudet

Osuuspankin toiminta perustuu jäsen ja ääni -periaatteelle. Jäsenet käyttävät äänioikeuttaan vaaleissa, joilla valitaan osuuspankille jäsenistöä monipuolisesti edustava edustajisto. Pankeissa, joissa edustajisto ei ole käytössä, osuuspankin jäsenillä on oikeus käyttää äänivaltaa osuuskunnan kokouksessa.

Osuuspankin jäsenet ovat osuuskuntalain mukaan yhdenvertaisia. Edustajisto, osuuskunnan kokous tai pankin hallintoelimet eivät saa tehdä päätöstä tai ryhtyä toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan jäsenelle tai muulle epäoikeutettua etua osuuspankin tai toisen jäsenen kustannuksella.

Jäseneksi voi liittyä osuuspankin sääntöjen mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Jäsenhakemuksen hyväksymisestä päätetään hallituksessa tai hallituksen hyväksymällä päätösmenettelyllä. Jäsenhakemusten hyväksymisperusteissa jäsenhakemuksen jättäneitä henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti.

Osuuspankin jäsenellä on oikeus erota osuuspankin jäsenyydestä.

Jäsen voidaan myös erottaa, jos jäsen

- ei ole täyttänyt jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan osuuspankille;
- ei ole täyttänyt sitoumuksiaan osuuspankille;
- on aiheuttanut osuuspankille huomattavaa vahinkoa tai muutoin ilmeisesti toiminut sen etujen ja tarkoitusperien vastaisesti tai asetettu konkurssiin; tai
- ei ole käyttänyt hyväkseen osuuspankin palveluja erottamista lähinnä edeltävän vuoden aikana.

Jäsenellä on oikeus saattaa erottamista koskeva päätös edustajiston tai osuuskunnan kokouksen tutkittavaksi.

Edustajistoa ja osuuskunnan kokousta koskevat suositukset

Jäsenet omistavat osuuspankin. He käyttävät päätösvaltaansa jäsen ja ääni -periaatteella joko osallistumalla osuuskunnan kokouksiin tai valitsemalla edustajansa osuuspankin edustajistoon.

Edustajiston kokouksella on osuuspankeissa sama päätösvalta ja tehtävät kuin osuuskunnan kokouksella.

Vuosittain pidetään yksi varsinainen kokous, ja tarvittaessa voidaan järjestää myös ylimääräisiä kokouksia.

Suositus 1

Osuuspankissa jäsenten päätösvaltaa käyttää jäsenten valitsema edustajisto tai, jos osuuspankissa ei ole jäsenistä valittua edustajistoa, osuuskunnan kokous.

Edustajistomalli on OP Ryhmän arvojen mukainen hallintomalli. Edustajisto edistää osuuspankin jäsenten jäsendemokratiaa ja aktivoi jäseniä. Osuuskunnan kokouksiin osallistuvien jäsenten lukumäärä vaihtelee. Edustajistopohjaisessa järjestelmässä jokaisella jäsenellä on äänioikeus vaaleissa, joissa osuuspankille valitaan jäsenkuntaa monipuolisesti edustava edustajisto.

Edustajistoa valittaessa käytetään postiäänestyksen ja sähköisen vaalipalvelun yhdistelmää, jolloin jäsenen on helpompi asuinpaikastaan riippumatta vaikuttaa oman osuuspankkinsa hallintoon. Osuuspankkien edustajistonvaalit pidetään lähtökohtaisesti koko OP Ryhmässä samana ajankohtana.

Osuuspankin sääntöjen mukaan vaalikelpoinen edustajiston vaaleihin on hyvämaineinen, osuuspankin palveluita käyttävä jäsen, joka ei saa olla pankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa. Vaalikelpoisia eivät ole osuuspankin hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenet toimiaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana. Sääntömääräys varmistaa, että edustajiston jäsen ei osallistu omaa vastuuvapauttaan tai muutoin oman toimintansa arviointia koskevan asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Muulla OP Ryhmässä työsuhteessa olevan henkilön sopivuutta edustajiston jäseneksi tulee arvioida kyseisen henkilön työtehtävän ja aseman perusteella.

Edustajistoon suositellaan valittavaksi jäseniä pankin jäsenmäärän mukaan seuraavasti:

Osuuspankissa jäseniä	Edustajistossa jäseniä
25 000 tai enemmän	40-60
10 000-24 999	30-50
5 000-9 999	25-40
alle 5000	20-35

Suositus 2

Edustajiston jäsenen tulee saada riittävästi tietoa käsiteltävistä asioista jo ennen edustajiston kokousta.

Edustajiston jäsenille annetaan tarvittaessa lain edellyttämän informaation lisäksi laajempaa tietoa kokouksessa käsiteltävistä asioista. Etukäteistietojen avulla edustajiston jäsen voi valmistautua kokoukseen ja tehdä siellä kysymyksiä.

Osuuskuntalain edellyttämät asiakirjat pidetään nähtävillä osuuspankin internet-sivuilla osoitteessa op.fi.

Suositus 3

Edustajiston kokous tulee järjestää siten, että edustajiston jäsenet voivat tehokkaasti käyttää omistajaoikeuksiaan.

Edustajiston kokous tulee järjestää sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, että mahdollisimman moni edustajiston jäsen voi osallistua kokoukseen.

Suositus 4

Edustajiston kokouksessa tulee olla läsnä pankin toimitusjohtaja, hallintoneuvoston ja hallituksen puheenjohtajat sekä riittävä määrä hallituksen jäseniä.

Toimitusjohtajan, hallintoneuvoston ja hallituksen puheenjohtajien sekä hallituksen jäsenten läsnäolo mahdollistaa edustajiston jäsenten ja pankin johdon vuorovaikutuksen ja antaa edustajiston jäsenille mahdollisuuden tehdä kysymyksiä.

Tilintarkastajan tulee olla läsnä kokouksessa ainakin silloin, kun se on pankin taloudellisessa asemassa tapahtuneiden muutosten tai muutoin käsiteltävien asioiden vuoksi tarpeellista.

Hallintoneuvoston jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevan henkilön tarpeelliset henkilötiedot, kuten koulutus, ammatti ja keskeiset luottamustehtävät, tulisi esitellä valinnasta päättävässä kokouksessa.

Hallintoneuvostoa koskevat suositukset

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, jonka jäsenet valitaan edustajiston / osuuskunnan kokouksessa.

Hallintoneuvoston tehtävistä säädetään osuuskuntalaissa ja osuuspankin säännöissä.

Osuuskuntalain mukaan hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuspankin hallintoa. Osuuspankin sääntöjen mukaan hallintoneuvosto antaa edustajistolle/osuuskunnan kokoukselle lausunnon tilinpäätöksestä.

Suositus 5

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan johtamaa pankin hallintoa.

Osuustoiminnalliseen toimintamalliin sopii hyvin, että osuuspankilla on hallintoneuvosto. Sitä puoltavat myös hallintoneuvoston valvonnallista roolia laajemmat tehtävät. Hallintoneuvosto varmistaa, että omistajaohjaus toteutuu, ja toimii jäsenistön edustajana osuuspankin hallinnossa. Hallintoneuvosto korostaa myös osuuspankille tärkeää paikallisuutta. Hallintoneuvoston alueellinen rooli korostuu erityisesti alueeltaan laajoissa osuuspankeissa ja useiden fuusioiden kautta muodostuneissa osuuspankeissa.

Hallintoneuvostoon suositellaan valittavaksi jäseniä pankin jäsenmäärän mukaan seuraavasti:

Osuuspankissa jäseniä	Hallintoneuvostossa jäseniä
Yli 25 000	15-24
10 000-24 999	15-21
5 000-9 999	12-18
alle 5000	9-15

Osuuspankin sääntöjen mukaisesti hallintoneuvosto vahvistaa osuuspankin toimintaa koskevan ohjesäännön asioista, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä sekä hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan välisestä työnjaosta. Hallintoneuvosto voi tämän lisäksi antaa hallitukselle ohjeita muissakin asioissa, jotka ovat laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä.

Hallintoneuvoston keskeisinä tehtävinä ovat sääntöjen mukaan lisäksi seuraavat:

- valita hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä vahvistaa hallituk-

sen ja toimitusjohtajan välinen työnjako

- vahvistaa pankin sisäistä valvontaa sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet keskusyhteisön ohjeiden mukaisesti
- antaa lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta
- määrätä edustajistopankissa edustajiston jäsenten lukumäärä
- nimetä tarkastusvaliokunta ja keskusvaalilautakunta.

Hallintomallissa, jossa toimitusjohtaja on hallituksen jäsen, kuuluu toimitusjohtajan valinta hallintoneuvostolle. Koska hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja toimitusjohtaja on hallituksen jäsen, on perusteltua, että hallintoneuvosto valitsee myös toimitusjohtajan.

Hallintoneuvoston roolia hallituksen jäsenten valinnassa voidaan perustella osuuskuntamuotoisen yrityksen omistajaohjauksen varmistamisella.

Hallintoneuvoston jäsenenä ei voi osuuspankin sääntöjen mukaan toimia osuuspankin hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja toimiaikanaan tai tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana, eikä myöskään osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva henkilö. Hallintoneuvoston valvontatehtävästä sekä hallitus- ja toimitusjohtajavalinnoista päättävän elimen roolista johtuen, muualla OP Ryhmässä työsuhteessa olevan henkilön hallintoneuvoston jäsenyyttä on riippumattomuusnäkökulmasta arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon henkilön asema ja työtehtävät.

Hallintoneuvoston jäsen ei voi sääntöjen mukaan toimia ulkopuolisen, OP Ryhmän kanssa samalla toimialalla (kuten luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, maksulaitokset ja kiinteistövälitysliikkeet) toimivan liikeyrityksen hallinnossa, pois lukien OP Ryhmän strategiset yhteistyökumppanit. Hallintoon kuulumisella tarkoitetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenyyksiä sekä toimitusjohtajan tehtäviä.

Hallintoneuvoston jäsenyyden suositeltava enimmäiskesto samassa tehtävässä on yhdeksän (9) vuotta. Eri tehtävinä pidetään hallintoneuvoston jäsenyyttä sekä hallintoneuvoston puheenjohtajuutta ja varapuheenjohtajuutta. Tehtävän enimmäiskesto koskevan suosituksen tarkoituksena on edistää hallintohenkilöiden tehtäväkiertoa ja sitä kautta kerryttää hallintohenkilöiden monipuolista osaamista eri tehtävissä. Mikäli tehtävän enimmäiskesto täyttyy hallintoneuvoston jäsenen toimikauden kestäessä, hän saa kuitenkin toimia tehtävässään jäljellä olevan toimikautensa loppuun.

Hallintoneuvoston tehtävät ja kokoonpano julkaistaan osana osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaa selostusta. Hallintoneuvoston jäsenistä ilmoitetaan soveltuvin osin samat tiedot kuin mitä hallituksen jäsenistä.

Hallitusta koskevat suositukset

Osuuskuntalain mukaisen yleistoimivallan ja osuuspankin sääntöjen

perusteella pankin hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii ja pankin toimintaa johtaa hallitus. Hallitus vastaa pankin strategiasta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen toimivaltaan kuuluvat asiat, jotka eivät lain ja pankin sääntöjen mukaan kuulu toimitusjohtajalle, hallintoneuvostolle taikka edustajistolle tai osuuskunnan kokoukselle.

Hallitus hyväksyy pankin riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja liiketoiminnan tavoitteet sekä huolehtii siitä, että niiden noudattamista valvotaan luotettavasti. Hallituksen on huolehdittava, että sisäiset valvontajärjestelmät ovat luotettavat.

Suositus 6

Osuuspankilla tulee olla toimintaansa varten kirjallinen ohjesääntö, jonka keskeinen sisältö on julkaistava.

Osuuspankin ohjesääntö, jossa kirjallisesti määritellään hallituksen keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet, edistää tehokasta hallitustyöskentelyä. Ohjesäännön keskeiset kohdat julkaistaan osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selostuksessa.

Ohjesäännössä vahvistetaan myös pankin hallituksen ja toimitusjohtajan välinen työnjako.

Suositus 7

Osuuspankin tulee julkaista tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärä sekä se, kuinka moneen kokoukseen kukin jäsen on osallistunut.

Tietojen avulla pankin jäsenet voivat arvioida hallitustyöskentelyn tehokkuutta.

Tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärä ja jäsenten osallistuminen kokouksiin julkaistaan osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selostuksessa.

Suositus 8

Hallituksen on vuosittain arvioitava toimintaansa ja työskentelytapojaan.

Lainsäädäntö edellyttää, että luottolaitoksen hallituksen kokoonpanoa ja työskentelyä on arvioitava säännöllisesti. Hallituksen tulee toteuttaa toimintansa arviointi vuosittain hyödyntäen hallitustoiminnan kehittämisselvityksiä.

Suositus 9

Hallitukseen valitaan vuosittain se määrä jäseniä, jota hallituksen tehtävien hoitaminen edellyttää (3-7).

Tehokas hallitustyöskentely edellyttää, että hallituksessa kokonaisuutena on riittävästi asiantuntemusta. Toisaalta liian suuri jäsenmäärä saattaa hankaloittaa hallitustyöskentelyä.

Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja sen jäsenten toimintaa säännöllisesti. Tehokas valvonta edellyttää, että hallituksen jäsenet arvioidaan ja valitaan vuosittain. Vuosittaisia valintoja tehtäessä on syytä turvata hallitustyöskentelyn vakaus ja jatkuvuus.

Hallituksen tehokkaan ja ammattitaitoisen työskentelyn turvaamiseksi hallituksen kokoonpano on suunniteltava pitkäjänteisesti. Suunnittelussa on erityisesti huomioitava, että hallituksessa on sen tehtävien kannalta riittävästi ja monipuolisesti osaamista ja kokemusta pankin liiketoiminnasta ja sen riskeistä.

Pankin on käytettävä riittävästi voimavaroja hallituksen jäsenten perehdyttämiseen ja koulutukseen.

Hallitusvalinnoissa on kiinnitettävä huomiota siihen, että hallitukseen saadaan aika ajoin uusia jäseniä. Toisaalta hallitustyöskentelyn jatkuvuuden turvaaminen ja osaamispotentiaalin hyödyntäminen edellyttävät, että hallituksessa olisi edustettuna myös pidempiaikaisia hallintohenkilöitä.

Nimitysvaliokunta on keskeisessä roolissa arvioitaessa hallituksen kokoonpanoa.

Hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevan tulisi esittäytyä henkilökohtaisesti valinnasta päättävälle hallintoneuvoston kokoukselle. Valinnasta päättämistä varten tarpeelliset henkilötiedot, kuten koulutus, ammatti ja keskeiset luottamustehtävät, on suositeltavaa ilmoittaa jo hallintoneuvoston kokouskutsussa.

Koska hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallitusta, hallintoneuvoston puheenjohtaja voi osallistua hallituksen kokouksiin niiden asioiden käsittelyn aikana, jotka ovat pankin toiminnan kannalta tärkeitä tai laajakantoisia tai kohdistuvat pankin valvontaan. Hallintoneuvoston puheenjohtaja ei kuitenkaan voi osallistua hallituksen päätöksentekoon.

Suositus 10

Hallituksen jäsenyyteen suostumuksensa antaneet ehdokkaat on julkaistava hallintoneuvoston kokouskutsussa, jos ehdotus on nimitysvaliokunnan tekemä. Kokouskutsun toimittamisen jälkeen asetetuista ehdokkaista on hallintoneuvoston jäseniä informoitava erikseen.

Tavoitteena on, että hallintoneuvoston jäsenet saavat tiedon ehdokkaista hyvissä ajoin ennen hallituksen valinnasta päättävää hallintoneuvoston kokousta. Kokouskutsuun tulee liittää esitys hallitukseen valittavista jäsenistä sekä suosituksessa 14 mainitut tiedot ehdokkaista.

Suositus 11

Hallituksen jäseneksi valittavan tulee olla luotettava, hyvämaineinen, tehtävään sopiva sekä hänellä tulee olla riittävä asiantuntemus ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Osuuspankin on määriteltävä hallituksen monimuotoisuutta koskevat periaatteet. Hallituksen jäseneksi valittavalle on annettava riittävät tiedot pankin toiminnasta.

Osuuspankin on huolehdittava siitä, että sen johtamisesta vastaavat henkilöt ovat luotettavia ja hyvämaineisia. Heillä on oltava tarpeellinen osaaminen ja kokemus pankin liiketoiminnasta, siihen liittyvistä riskeistä ja johtamisesta.

Toiminnan tehokkuuden kannalta on tärkeää, että hallitus koostuu asiantuntevista jäsenistä, joilla on monipuolinen ja toisiaan täydentävä kokemus. Hallituksen ammattitaitovaatimusta arvioidaan kollektiivisesti. Hallituksen jäseniä valittaessa on luotettavuuden, hyvämaineisuuden, sopivuuden ja

asiantuntemuksen lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että molemmat sukupuolet ovat riittävästi edustettuina hallituksessa. Lainsäädäntö edellyttää, että osuuspankki määrittelee toimintaperiaatteet, joilla hallituksen monimuotoisuutta edistetään.

Uudet hallituksen jäsenet on perehdytettävä pankin toimintaan ja toimintaympäristöön hyödyntäen OP Ryhmän hallinnon osaamisen kehittämisen kokonaisuutta. Hallituksen jäsenille tulee antaa tehtävän hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot pankin toiminnasta.

Suositus 12

Hallituksen jäsenten tulee olla esteettömiä. Jäsenten enemmistön tulee olla riippumattomia osuuspankista.

Hallituksen tehtävänä on ohjata ja valvoa pankin toimivaa johtoa. Tehtävän hoitaminen edellyttää, että enemmistö hallituksen jäsenistä on riippumattomia pankista.

Hallituksen jäsen ei ole riippumaton pankista, jos

- hänellä on työ- tai toimosuhde pankkiin tai hän on kolmen viimeisen vuoden aikana ennen hallituksen jäsenyyden alkamista ollut työ- tai toimosuhteessa pankkiin
- hän on tai on viimeisen viiden vuoden aikana ollut pankin tilintarkastaja, tilintarkastajan yhtiökumppani, taikka yhtiökumppani tai työn tekijä viimeisen viiden vuoden aikana pankin tilintarkastajana toimineessa tilintarkastusyhteisössä
- hän saa pankilta tai sen toimivaan johtoon kuuluvilta henkilöiltä vähäistä suuremman korvauksen hallitustehtäviin liittymättömistä palveluista tai muusta neuvonnasta (esim. konsulttitehtävistä)
- hän kuuluu toimivaan johtoon toisessa yhtiössä, jolla on pankkiin sellainen asiakkuus-, toimittajuus- tai yhteistyösuhde, joka on merkittävä tuolle toiselle yhtiölle
- hänellä on pankkiin sellainen merkittävä henkilökohtainen asiakkuussuhde (esim. velkasuhde), joka saattaa vaarantaa hallituksen jäsenen riippumattomuuden
- hän kuuluu toimivaan johtoon sellaisessa yhtiössä, jonka hallituksen jäsen kuuluu toimivaan johtoon pankissa (ristikkäinen valvontasuhte).

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi voidaan katsoa, ettei jäsen ole riippumaton pankista, jos tiedossa on jokin muu seikka, joka voi vaikuttaa hallituksen jäsenen itsenäisyyteen tehdä päätöksiä, kuten se, että hänen lähipiiriinsä kuuluva on jollakin edellä mainitulla tavalla riippuvainen pankista. Jäsen ei ole riippumaton myöskään silloin, kun hän on mukana pankin tulokseen sidotussa palkitsemisjärjestelmässä. Muualla OP Ryhmässä työsuhteessa olevan henkilön hallitusjäsenyyttä on riippumattomuusnäkökulmasta arvioitava ottaen huomioon henkilön asema ja työtehtävät.

Riippumattomuuden arvioinnissa on kysymys tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Arvioinnissa on otettava huomioon pitkäkestoiset yhtäjaksoiset hallitusjäsenyydet (yli 10 vuotta).

Osuuspankin sääntöjen mukaan muu pankin tai sen konsernin palveluksessa oleva henkilö kuin osuuspankin toimitusjohtaja ei saa toimia hallituksen jäsenenä. Toimitusjohtaja ei kuitenkaan saa toimia hallituksen jäsenenä viiden vuoden aikana tehtävänsä päättymisestä lukien.

Hallituksen jäsen ei voi sääntöjen mukaan toimia ulkopuolisen, OP Ryhmän kanssa samalla toimialalla (kuten luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, maksulaitokset ja kiinteistönvälitysliikkeet) toimivan liikeyrityksen hallinnossa, pois lukien OP Ryhmän strategiset yhteistyökumppanit. Hallintoon kuulumisella tarkoitetaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenyyksiä sekä toimitusjohtajan tehtäviä.

Suositus 13

Hallituksen on arvioitava jäsentensä riippumattomuus ja julkaistava, ketkä heistä ovat riippumattomia. Hallituksen jäsenen on annettava hallitukselle riittävät tiedot pätevyytensä ja riippumattomuutensa arvioimiseksi sekä ilmoitettava tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

Hallituksen on vuosittain arvioitava jäsentensä riippumattomuus. Jos enemmistö hallituksen jäsenistä ei ole riippumattomia, pankin tulee julkistaa, miksi sellaiseen kokoonpanoon on hallituksen osalta päädytty. Lisäksi pankin tulee julkistaa, ketkä hallituksen jäsenistä ovat riippumattomia.

Suositus 14

Pankin on julkaistava hallituksen jäsenistä seuraavat tiedot: nimi, syntymävuosi, koulutus, päätoimi, keskeinen työkokemus, hallituksen jäsenyyden alkamisaika ja keskeiset samanaikaiset ja päättyneet luottamustehtävät.

Tietojen perusteella voidaan arvioida hallituksen jäsenten pätevyyttä ja toimintaedellytyksiä.

Luottamustoimet, jotka ovat päättyneet viimeisen viiden vuoden aikana, mainitaan. Mikäli kyseessä on valtakunnantason merkittäviä luottamustehtäviä, voidaan mainita myös viisi vuotta aikaisemmin päättyneet tehtävät.

Hallintoneuvoston valiokuntia koskevat suositukset

Hallintoneuvoston laajuuden vuoksi hallintoneuvoston valiokunnat ovat osuuspankeissa suositeltavia.

Erilliset valiokunnat mahdollistavat sen, että valiokunnan jäsenet voivat perehtyä valiokunnissa käsiteltäviin asioihin koko hallintoneuvostoa tehokkaammin. Pysyvien valiokuntien lisäksi voidaan tarvittaessa asettaa tilapäisiä valiokuntia määrätyn tehtävän hoitamiseksi (esim. toimitusjohtajan valinnan valmistelu).

Hallintoneuvoston on vahvistettava asettamiensa valiokuntien keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet kirjallisessa työjärjestyksessä, jonka pääkohdat samoin kuin valiokuntien tilikauden aikana pitämien kokousten lukumäärä julkaistaan osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää

koskevassa selvityksessä.

Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan ne raportoivat työstään hallintoneuvostolle.

Osuuspankilla voi olla jäsen-, alue- ja konttoritoimikuntia. Näillä toimielimillä ei ole juridista päätöksentekovaltaa, eivätkä hallitus tai pankin muut toimielimet voi delegoida niille tehtäviään. Toimikuntien kautta voidaan tuoda laajemmin asiakkaiden näkökulmaa pankin toimintaan, esimerkiksi pankin palveluita kehitettäessä. Toimikunnat eivät käsittele pankki-, vakuutus- tai liikesalaisuuden alaista tietoa.

Suositus 15

Osuuspankin hallintoneuvostolla tulee olla tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokuntaan on valittava vähintään kaksi ja enintään neljä jäsentä. Tarkastusvaliokunnalla tulee olla tehtävänsä riittävä asiantuntemus. Tarkastusvaliokunnan jäsenten on oltava riippumattomia pankista.

Tarkastusvaliokunnalla on koko hallintoneuvostoa paremmat mahdollisuudet perehtyä osuuspankin riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan, talouteen ja valvontaan sekä huolehtia yhteydenpidosta tilintarkastajien ja sisäisen tarkastuksen kanssa.

Osuuspankilla tulee olla hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan toiminnasta ja kokoonpanosta erillinen hallintoneuvoston vahvistama työjärjestys.

Suositus 16

Osuuspankilla tulee olla nimitysvaliokunta, johon kuuluu jäseniä eri hallintoelimitystä sekä jäsenkunnan edustajia.

Jäsenmäärältään pienemmällä toimikunnalla on paremmat mahdollisuudet perehtyä ehdokkaisiin ja hoitaa valintaprosessin valmistelu tehokkaasti.

Toimikuntaan kuuluu jäsenkunnan edustajia edustajistosta sekä hallintoelinten jäseniä hallintoneuvostosta ja hallituksesta. Jos osuuspankissa ei ole edustajistoa, toimikuntaan valitaan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten lisäksi osuuspankin jäsenten edustajia.

Osuuspankilla tulee olla nimitysvaliokunnan toiminnasta ja kokoonpanosta erillinen työjärjestys.

Hallinnon jäsenten valintaa valmisteltaessa tulee ottaa huomioon lainsäädännön, viranomaismääräysten ja näiden periaatteiden mukaiset vaatimukset.

Toimitusjohtajan valintaa varten tulee perustaa tilapäinen valmisteleva toimikunta, johon kuuluvat pankin hallituksen keskuudestaan valitsemien jäsenten lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajat.

Toimitusjohtaja ei ole toimitusjohtajan valintaa valmistelevan toimikunnan jäsen.

Toimitusjohtajaa ja johtoryhmää koskevat suositukset

Osuuspankin toimitusjohtaja hoitaa pankin päivittäistä hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Toimitusjohtaja saa ryhtyä pankin toiminnan kannalta epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että pankin kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Toimitusjohtaja vastaa pankin operatiivisesta johtamisesta. Toimitusjohtajalla voi olla apunaan johtoryhmä, jolla ei ole virallista yhtiöoikeudellista asemaa eikä muodollista päätösvaltaa.

Suositus 17

Mikäli toimitusjohtaja kuuluu pankin hallitukseen, hän ei voi toimia sen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana.

Toimitusjohtajan toimiminen myös hallituksen puheenjohtajana keskittäisi valtaa yhdelle henkilölle ja samalla se hämärtäisi eri toimijoiden tehtäviä ja vastuita.

Toimitusjohtajaa lukuun ottamatta muut pankin henkilökuntaan kuuluvat eivät voi olla pankin hallituksen jäseniä.

Suositus 18

Toimitusjohtajan toimitusuhteen ehdot tulee määrittellä kirjallisessa johtajasopimuksessa, jonka hyväksyy hallitus.

Toimitusjohtajan asema pankissa edellyttää, että hänen toimitusuhteensa ehdot ovat hallituksen hyväksymät.

Suositus 19

Osuuspankin tulee julkaista toimitusjohtajan henkilötiedot.

Toimitusjohtajasta julkaistaan vastaavat tiedot kuin hallituksen jäsenistä (ks. suositus 14).

Suositus 20

Osuuspankin on julkaistava johdon organisaatio. Mikäli pankissa on johtoryhmä, pankin on julkaistava sen kokoonpano ja tehtävät sekä jäsenten vastuualueet.

Johtoryhmän pääasiallinen tehtävä on avustaa pankin toimitusjohtajaa pankin johtamisessa.

Pankin on julkaistava johtoryhmän kokoonpano ja siinä yhteydessä selostettava johtoryhmän operatiivinen luonne erotukseksi osuuspankin juridisista toimielimistä.

Suositus 21

Osuuspankin on julkaistava johtoryhmän jäsenten henkilötiedot. Jos pankissa ei ole johtoryhmää, pankin on määriteltävä ne muuhun johtoon kuuluvat henkilöt, joista tiedot on julkaistava.

Johtoryhmän jäsenistä tai pankin muuhun johtoon kuuluvista henkilöistä julkaistaan vastaavat tiedot kuin hallituksen jäsenistä (ks. suositus 14).

Palkitsemista koskevat suositukset

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on vaikuttaa sen piiriin kuuluvien henkilöiden toimintaan niin, että yritys saavuttaa sille asetetut tavoitteet riskienhallinnasta tinkimättä. Osuuspankki noudattaa OP Ryhmän palkitsemiseen liittyviä suosituksia. Hyvään hallintointiin olennaisesti kuuluvien läpinäkyvyyden ja avoimuuden periaatteiden vuoksi on tärkeää, että omistajilla on mahdollisuus saada myös palkitsemiseen liittyviä tietoja.

Palkitsemisessa otetaan huomioon tehtävän vastuullisuus sekä sen vaatima asiantuntemus ja työmäärä.

Keskusyhteisön hallintoneuvosto hyväksyy ryhmän palkitsemisen periaatteet, päättää pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmästä sekä muista ryhmätasoisista palkitsemiseen liittyvistä periaatteellisista kysymyksistä.

Suositus 22

Osuuspankin tulee julkaista hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkiot ja muut hallitus-, hallintoneuvosto- ja valiokuntatyöskentelystä saadut etuudet tilikaudelta.

Hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevassa selostuksessa julkaistaan palkkioperuste ja tilikauden aikana saatujen palkkioiden yhteismäärä.

Hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtajien palkkioperuste on kuukausi- tai vuosikorvaus ja lisäksi kokouspalkkio ja muiden hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkioperuste on kokouspalkkio. Hallituksen jäsenille voidaan maksaa myös kuukausipalkkio.

Palkkion määrä ilmoitetaan toteamalla, että hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtajien palkkio tilikaudelta oli yhteensä x euroa ja hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkio tilikaudelta oli yhteensä y euroa.

Suositus 23

Osuuspankin on julkaistava pankin toimitusjohtajalle ja muulle johdolle suunnatun palkitsemisjärjestelmän perusteet ja päätöksentekojärjestys sekä seuraavat toimitusjohtajan toimisuhteeseen kuuluvat seikat:

- palkat ja muut etuudet tilikaudelta,
- eläkeikä ja eläkkeen määräytymisperusteet, jos näistä on erikseen sovittu
- irtisanomisaikaa, irtisanomisajan palkkaa sekä muita mahdollisia irtisanomisen perusteella saatavia korvauksia koskevat tiedot.

Tiedot julkaistaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja hallinnon luotettavuuden vaatimuksen tavoitteena on varmistaa, että osuuspankin toiminta on tehokasta ja tuloksellista, pankin riskit ovat suhteessa sen varoihin ja että informaatio on luotettavaa ja säännöksiä sekä sovittuja toimintaperiaatteita noudatetaan.

Sisäisen tarkastuksen avulla voidaan tehostaa hallitukselle kuuluvan valvontavelvollisuuden hoitamista.

Suositus 24

Osuuspankin tulee määritellä sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet.

Osuuspankin hallintoneuvosto vahvistaa sisäistä valvontaa ja riskien ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat periaatteet ja valvoo pankin ja sen konsernin toimintaa.

Hallitus vahvistaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat sisäiset menettelytavat ja toimintaohjeet, vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä, vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet ja riskinkantokykyä ja eri riskilajeja koskevat riskirajat sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinkantokykyä ja riskitilannetta.

Toimiva johto vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuksesta sovittujen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti ja raportoi hallitukselle säännöllisesti pankin liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskitilanteesta.

Suositus 25

Osuuspankin tulee julkaista periaatteet, joiden mukaan pankin riskienhallinta on järjestetty.

OP Ryhmän riskienhallinnan järjestämistä koskevat periaatteet julkaistaan vuosittain OP Ryhmän vuosikertomuksessa. Osuuspankkien riskienhallinta on järjestetty näiden periaatteiden mukaan. Ne tuodaan esille myös tilinpäätöksessä.

Lisäksi osuuspankilla tulee olla asianmukaiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat, joilla pankkitoimintaa koskevien säännösten luotettava noudattaminen varmistetaan. Osuuspankin tulee vähintään vuosittain varmistua toimintaperiaatteiden ajantasaisuudesta sekä siitä, että säännösten noudattamisen varmistaminen on tehokkaasti järjestetty ja että säännösten noudattamattomuudesta aiheutuvat riskit ovat hallinnassa.

Suositus 26

Osuuspankin tulee julkaista, miten sisäinen tarkastus on pankissa järjestetty.

OP Ryhmän sisäisen tarkastuksen organisoinnista ja tarkastustyön keskeisistä periaatteista kerrotaan vuosittain OP Ryhmän vuosikertomuksessa.

Suositus 27

Osuuspankin tulee vahvistaa OP Ryhmän sisäpiiriohjeistus ja noudattaa sitä.

Osuuspankin sisäpiiriohjeistuksen tulee vastata arvopaperimarkkinalain säännöksiä sekä valvontaviranomaisten ohjeita ja määräyksiä.

Suositus 28

Ehdotus tilintarkastajaksi tulee julkaista kutsussa edustajiston kokoukseen. Jos tilintarkastajaehdokka ei ole hallituksen tiedossa kokouskutsua toimitettaessa, ehdokkuus tulee julkistaa erikseen.

Tilintarkastajan valitseminen on edustajiston tärkeimpiä tehtäviä, minkä vuoksi tieto ehdokkaista on saatava hyvissä ajoin ennen kokousta. Tilintar-

kastajan valinnan valmistelu on tarkastusvaliokunnan tehtävänä. Valinnassa on otettava huomioon, että tilintarkastajan peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään seitsemän (7) vuotta. Tätä sääntöä sovelletaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan, ei tilintarkastusyhteisöön. Tilintarkastusyhteisön kilpailuttaminen säännöllisesti esimerkiksi 7 vuoden välein on suositeltavaa.

Suositus 29

Osuuspankin on julkaistava tilintarkastajan palkkiot tilikaudelta. Jos tilintarkastajalle on maksettu palkkiota tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista, nämä palkkiot on mainittava erikseen.

Tilikauden aikana tilintarkastajalle maksettujen palkkioiden määrä julkaistaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Osuuspankin hallinnointia ja taloudellista asemaa koskevien tietojen julkaiseminen

Luottolaitoslaki edellyttää, että luottolaitoksen on julkaistava internet-sivullaan selostus siitä, millä tavalla hallinnointiin liittyviä vaatimuksia noudatetaan. Osuuspankin taloutta ja hallinnointia koskevien tietojen julkaisemisella edistetään avoimuutta ja vahvistetaan luottamusta omistaja-asiakkaisiin nähden.

Suositus 30

Osuuspankki julkaisee verkkosivuillaan vuosittaisen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen, osuuspankin hyvän hallinnoinnin periaatteet, osuuspankin säännöt sekä keskeiset taloudelliset tunnusluvut. Osuuskuntalain edellyttämät jäsenten nähtävillä pidettävät asiakirjat asetetaan saataville osuuspankin verkkosivuille.

Osuuspankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevaan selvitykseen sisältyy selostus osuuspankin hallinnon toiminnasta sekä näiden periaatteiden, lainsäädännön ja viranomaismääräysten asettamien vaatimusten noudattamisesta. Selvityksessä mainitaan myös osuuspankin avainhenkilöiden tarvittavat henkilötiedot.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta käsittelee hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen. Selvitys annetaan vuosittain kalenterivuodesta kerrallaan ja laaditaan käyttäen OP Ryhmän mallipohjaa.

Voimaantulo

Tämä suositus tulee päivitettyinä voimaan 7.4.2016.

Suositus 5 hallintoneuvoston jäsenen tehtävän enimmäiskeston osalta tulee tästä poiketen voimaan 5 vuoden siirtymäajan jälkeen, eli 1.3.2019.